

2. Leeson S. Vitamin requirements: is there basis for re-evaluating dietary specifications? World's Poult. Sci. J. 2007. V. 63. №2. P. 255–266.
3. Leeson S., Summers J. Commercial Poultry Nutrition. University Books, Guelph, Ontario, Canada, 2005. 43pp.
4. Broiler meat stabilisation by vitamin E / Ionov I., Yaroshenko F., Buzhin A. et al. Proc. of the VIII-th International Symposium of Young Poultry Scientists, Poland, Bydgoszcz., 1994. P. 165–166.

УДК 636.5.

КАЦАН Анастасія, ЧУДЮК Назар, здобувачі вищої освіти III-стп курсу спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» Науковий керівник – **ПУСТОВА Наталія**, канд. с.-г. наук, доцент
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ УТРИМАННЯ ПТИЦІ НА ІМУННУ СИСТЕМУ

Актуальність. Сучасне птахівництво не можливо уявити без використання вакцин, антибіотиків, ферментів та інших активніючих речовин. Все це впливає на організм птиці та її імунну систему. Також впливають на імунітет птиці дезінфекційні речовини, акарициди, інсектициди, ангельмінтики, різні імуностимулятори та імуномодулятори тощо. Постійне зростання антигенного тиску на організм виснажує імунну систему птиці, що є вкрай небезпечним явищем для промислового птахівництва. Все частіше на птахо-підприємствах з діагностичною метою проводять різнопланові дослідження, спрямовані на оцінку стану імунної системи, визначення рівня поствакцинального імунітету, виключення імунодефіцитів різного генезу тощо. Отримані дані дають змогу відмовитися від утримання певних кросів птиці, використання тих чи інших вакцин, антибіотичних препаратів тощо.

Мета і методика досліджень. Функціями центральних органів імунної системи є здійснення первинного антиген-незалежного диференціювання імунокомпетентних клітин. При цьому на поверхні імунокомпетентних клітин відбувається утворення специфічних рецепторів. Центральними органами імунітету птиці є кістковий мозок, тимус і фабрицієва Bursa. Кістковий мозок одночасно є органом кровотворення і органом імунної системи

Результати досліджень та їх обговорення. Розрізняють червоний кістковий мозок і жовтий кістковий мозок. Червоний кістковий мозок містить поліпотентні стовбурові клітини-попередники усіх клітин крові й лімфи. Стовбурові клітини заселяють також тимус і фабрицієву Bursa, де вони диференціюються відповідно у Т- і В-лімфоцити.

Жовтий кістковий мозок розташований у діафізах трубчастих кісток і складається з ретикулярної тканини, яка місцями заміщена жиром

тканиною. Цей кістковий мозок є резервом, за крововтрат його заселяють гемопоетичні елементи, і він перетворюється на червоний кістковий мозок.

Таким чином, жовтий кістковий мозок і червоний кістковий мозок – це два функціональних стани одного кроветворювального органу.

Тимус (вилочкова залоза) контролює формування та фізіологічне функціонування імунної системи організму птиці шляхом утворення різномірної популяції Т-лімфоцитів і вироблення гуморальних чинників (гормонального походження), що впливають на периферичні органи імунної системи. У птиці орган складається з двох подовжених часток, що розташовані під шкірою в ділянці шиї.

У курей на відміну від водоплавної птиці кожна частка складається з 6-8 овальних часточок. Частки тимусу оточені сполучнотканинною капсулою, від якої відходять прошарки пухкої сполучної тканини, що заглиблюються в орган.

Фабрицієва бурса є центральним органом імунної системи птиці, в якому зі стовбурових клітин кісткового мозку формуються популяції бурсозалежних лімфоцитів (В-лімфоцитів). Потім В-лімфоцити залишають бурсу і заселяють тимуснезалежні зони периферичних органів та структур імунної системи, де під впливом антигенів відбувається їх розмноження, вторинне диференціювання і перетворення на антитілосинтезувальні плазматичні клітини. Фабрицієва бурса являє собою порожнинний лімфоепітеліальний орган, розташований в дорсальній частині стінки клоаки у вигляді кишенькоподібного випинання. Стінка бурси складається зі слизової, м'язової та серозної оболонок. Слизова оболонка має первинні й вторинні складки, вкриті багат шаровим призматичним епітелієм. У складках слизової оболонки містяться численні лімфатичні вузлики, що складаються з кіркової і мозкової зони.

Кіркова зона розташована на периферії лімфоїдного вузлика і являє собою ретикулярну тканину, заповнену лімфоцитами. Мозкова речовина, що займає центральну зону вузлика, утворена епітеліальною тканиною і містить переважно великі й середні лімфоцити. Зони вузлика відокремлені одна від іншої базальною мембраною і шаром епітеліоцитів.

Висновки. Є закономірність щодо ранньої вікової інволюції органів імунної системи в онтогенезі, спочатку центральних, а згодом периферичних. Проте за дії вірусів, бактерій, ряду стрес-чинників різної етіології в тимусі й фабрицієвій бурсі посилюється загибель лімфоцитів, а частина їх потрапляє в кров. Настає рання інволюція цих органів, яка на відміну від вікової називається акцидентальною або тимчасовою, тому що після закінчення дії чинника структура тимусу може відновлюватись.

Література

1. Бородай В. П., Пономаренко Н. П., Мельник В. В. Сучасний стан розвитку птахівництва. Наукове забезпечення сталого розвитку сільського господарства в

- Поліссі України: монографія в 2-х томах, Кабінет міністрів України, Національний аграрний університет. Київ: Алефа, 2004. Т.2. С. 72-79.
2. Пустова Н. В. Селекційно-генетичні та біологічні особливості курей різної селекції: монографія. Київ: Люксар, 2009. 152 с.
 3. Технологія виробництва продукції птахівництва: практикум. Бородай В. П., та ін. Київ: Агроосвіта, 2013. 272 с.
 4. Ярошенко Ф. Птахівництво України: стан, проблеми і перспективи розвитку. Київ: Аграрна наука, 2004. 506 с.

УДК 636.034

КОПИЦЯ Микола, здобувач II курсу магістратури спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
 Науковий керівник – **ШУПЛИК Віктор**, канд. с.-г. наук, доцент
 Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
 м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОЦІНКА ВІДТВОРНОЇ ЗДАТНОСТІ СВИНОМАТОК В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПОРОДИ КНУРА

При виробництві продукції свинарства все взаємно пов'язано. При зростанні виробництва свиней для забою в господарстві постає питання, яким шляхом рухатися. Рівень виробництва напряму залежить від кількості основних свиноматок. В свою чергу кількість свиноматок залежить від їх відтворної якості: багатоплідності, молочності, материнських якостей, маси поросяти при народженні. При низьких показниках відтворних якостей автоматично йде збільшення свиноматок, а це в свою чергу веде до збільшення витрат на утримання, годівлю, збільшення приміщень, обладнання, працівників і в кінцевому результаті росте собівартість. Тому відтворні якості свиноматок лежать в основі всіх сучасних технологій виробництва свинини. Все це обумовило актуальність обраної теми.

Метою дослідження було вивчити вплив на відтворні якості свиноматок кнурів різних порід.

Матеріалом послужило стадо ТОВ "ВЕДА ПОДІЛЛЯ" Тернопільська область, Підволочиський район, село Поділля.

При виконанні дослідження використано метод спостереження, аналізу і порівняння. Використано дані бухгалтерського обліку, первинного зоотехнічного, форми № 50 і 24 державного статистичного спостереження, виробничо-фінансових планів, а також власні спостереження.

Маточне поголів'я тварин відноситься до гібридів Данської селекції (йоркшир × ландрас). В ролі батьківських форм виступали кнури породи джорк і п'єтрен.

Формування контрольної та дослідних груп здійснювалося відповідно до методу груп аналогів. Відтворювальні якості оцінювали за такими критеріями – багатоплідність, великоплідність, молочність, кількістю поросят і середньою живою масою однієї голови на час відлучення, масою гнізда, збереженістю.